

**CHODERLOS
DE LACLOS**
Nebezpečné známosti

.sk
SVETOVÁ
KLASIKA

Nebezpečné známosti

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Choderlos de Laclos
Nebezpečné známosti – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

Ljndeni

Nebezpečné známosti

CHODERLOS DE LACLOS

Nebezpečné známosti

alebo

**Listy zozbierané v jednej spoločnosti
a vydané na poučenie ostatných**

Preložila Zora Sadloňová

Ljndeni

Choderlos de Laclos: Les Liaisons Dangereuses
Slovak edition © Albatrosmedia Slovakia, s. r. o., 2024
Translation © Zora Sadloňová, 2024
Graphic design of the cover © Tomáš Petrek, Rudo Letko, 2024

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie
sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania
v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom
bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-3948-1
ISBN e-knihy 978-80-566-4587-1 (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-566-4588-8 (epub)
ISBN e-knihy 978-80-566-4589-5 (mobi)

„Videl som mravy tohto storočia, a tak som vydal tieto listy.“

J. J. Rousseau
predslov k *Novej Heloise*

Upozornenie vydavateľa

Pokladáme za svoju povinnosť verejnosť upozorniť, že napriek názvu tohto diela a tomu, čo editor uvádza vo svojom predhovore, nezaručujeme autenticitu tejto zbierky a máme dokonca vážne dôvody domnievať sa, že ide len o román.

Navyše sa nám zdá, že hoci sa autor usiloval o vierohodnosť, sám ju veľmi nešikovne zničil tým, do akého obdobia opisované udalosti zaradil. Mnohé postavy, ktoré stvárňuje, majú takú zlú morálku, že nemožno predpokladať, že by žili v našom storočí – veď v našom storočí filozofie sa všade rozšírilo osvietenstvo, vďaka ktorému sú všetci muži čestní a všetky ženy skromné a zdržanlivé.

Myslíme si, že ak sa dobrodružstvá opisované v tomto diele zakladajú na pravde, mohli sa odohrať iba niekde inde a v iných časoch, a autorovi veľmi zazlievame, že sa zrejme nechal zviest nádejou, že všetko bude tým zaujímavejšie, čím viac to priblíži svojmu storočiu a svojej krajine, a opovážil sa ukázať v našom rúchu a v našich zvyklostiach mravy, ktoré sú nám také cudzie.

Aby sme aspoň v tomto smere ušetrili priveľmi dôverčivého čitateľa od akéhokoľvek prekvapenia, oprieme svoj názor o argument, ktorý mu s dôverou predkladáme, pretože sa nám vidí presvedčivý a nespochybniteľný. Hoci rovnaké príčiny by mali nepochybne rovnaké následky, rozhodne by sme dnes nenašli slečnu s rentou šesťdesiat tisíc libier, ktorá by šla za mníšku, ani mladú a krásnu manželku prezidenta súdu, ktorá by zomrela od žiaľu.

Predhovor editora

Toto dielo – lepšie povedané zbierka – zahŕňa iba nepatrnú časť listov z celej objemnej korešpondencie, hoci verejnosti sa bude možno zdať nadmieru rozsiahle. Majitelia listov ma poverili, aby som ich usporiadal, a keďže som bol oboznámený s ich zámerom zverejniť ich, ako jedinú odmenu za svoju prácu som požadoval len to, aby mi dovolili vynechať všetko, čo by som pokladal za zbytočné. Snažil som sa ponechať naozaj len tie listy, ktoré sa mi videli dôležité, či už pre súvislý sled udalostí, alebo pre opis a vývoj charakterov. Ak k tejto ľahkej práci pridáme ešte zoradenie vybraných listov, pričom som takmer vždy dodržiaval chronologickú postupnosť, a napokon pripojenie zopár krátkych poznámok na vysvetlenie, prečo som si dovolil niečo vypustiť, či na určenie prameňov niekoľkých citátov, dozviete sa celý môj podiel na tomto diele. Moja misia nesiahala ďalej.¹

Navrhoval som aj významnejšie zásahy, týkajúce sa takmer výlučne čistoty jazyka alebo štýlu, kde sa nájde dosť veľa chýb, a usiloval sa získať povolenie skrátiť niektoré prídlhé listy, lebo vo viacerých z nich sa takmer znenazdajky a bez prechodu hovorí o veciach bez vzájomnej súvislosti. Takáto práca, na ktorú

¹ Musím takisto upozorniť, že som vynechal alebo zmenil mená všetkých postáv, o ktorých sa v týchto listoch hovorí – a keby medzi menami, ktorými som ich nahradil, našiel niekto to svoje, ide len o moju chybu, z ktorej netreba vyvodzovať dôsledky.

som nedostal súhlas, by zrejme nedokázala zvýšiť hodnotu diela, ale mohla aspoň odstrániť časť jeho nedostatkov.

Namietli mi, že čitatelia sa majú zoznámiť s listami a nie len s dielom vytvoreným podľa nich – vraj by bolo rovnako nepravdepodobné ako aj nepravdivé, keby nejakých osem či desať osôb, ktoré sa podieľali na tejto korešpondencii, písalo s rovnakou štylistickou čistotou. A keď som poukázal na to, že medzi listami sa nenájde jediný, kde by neboli hrubé chyby, ktoré sa nepochybne budú kritizovať, odpovedali mi, že každý rozumný čitateľ iste očakáva, že v zbierke súkromných listov nájde chyby, lebo medzi doteraz publikovanými zbierkami listov uznávaných autorov – dokonca i akademikov – sa nenájde ani jedna, ktorej by sa to nedalo vyčítať. Tieto argumenty ma nepresvedčili a zdalo sa mi – a doteraz to tak vnímam –, že ľahšie je ich uvádzať ako prijímať, no nemal som v tom hlavné slovo, a tak som sa podriadil. Vyhradil som si len právo nesúhlasiť a verejne vyhlásiť, že mám iný názor – čo robím práve v tejto chvíli.

Vyjadriť sa k tomu, akú hodnotu môže mať toto dielo, mi neprináleží: nesmiem a nemôžem nikoho ovplyvňovať svojím názorom. Čitatelia, ktorým neprekáža dopredu vedieť, s čím asi môžu rátať, tí nech čítajú ďalej. Ostatní urobia lepšie, keď hneď prejdú k samotnému dielu: vedia o ňom už dosť.

Chcel by som ešte podotknúť, že hoci som pokladal za správne tieto listy vydať, čo pripúšťam, vôbec nedúfam, že budú mať úspech – a nech nikto nepovažuje moju úprimnosť za predstieranú autorskú skromnosť, lebo s rovnakou úprimnosťou vyhlasujem, že keby sa mi táto zbierka nezdala vhodná na zverejnenie, nezaoberal by som sa ňou. Pokúsme sa vysvetliť toto zdanlivé protirečenie.

Hodnota diela zvyčajne spočíva v jeho užitočnosti alebo pútavosti, prípadne, ak je to možné, v jednom aj v druhom. Úspech však nie je vždy dôkazom hodnoty a často viac závisí od výberu témy než od jej spracovania, od súhrnu námetov, ktoré autor uvádza, než od spôsobu, akým ich podáva. No a keďže v tejto zbierke, ako prezrádza jej názov, sú listy celej jednej spoločnosti, vládnu v nej aj rozličné záujmy, čo záujem čitateľa oslabuje. Navyše, takmer všetky city sú tu falošné alebo predstierané, takže môžu vzbudiť iba zvedavosť – a tá sa nikdy nevyrovná záujmu o skutočné city, ktorý nie je taký zhovievavý a skôr umožňuje zbadať nedostatky v niektorých podrobnostiach, stavajúcich sa neprestajne proti jedinej túžbe, ktorá sa má splniť.

Tieto nedostatky môže čiastočne vykúpiť vlastnosť vyplývajúca priamo z charakteru diela: je to štylistická pestrosť, ktorú by jediný autor ťažko dosiahol, no tu sa vyskytuje prirodzene a chráni pred nudnou jednotvárnosťou. Mnohí čitatelia iste ocenia aj dosť postrehov, či už nových, alebo menej známych, ktoré nájdú v týchto listoch. Ale to je zároveň všetko, čo nás v nich upúta, aj keby sme ich posudzovali s čo najväčšou zhovievavosťou.

Zdá sa mi omnoho jednoduchšie dokázať užitočnosť diela, hoci tá bude možno ešte viac spochybňovaná. Vidí sa mi, že aspoň poslúžime dobrým mravom, ak odhalíme, akými zvrátenými prostriedkami nemravní ľudia kazia ľudí mravných, a myslím si, že tieto listy tomu môžu účinne pomôcť. Nájdeme tu aj potvrdenie a príklad dvoch dôležitých právd, ktoré sa už zrejme neuznávajú, lebo v súčasnosti sa málo uplatňujú: po prvé, že každá žena, ktorá prijíma do svojej spoločnosti nemravného muža, stane sa nakoniec jeho obeťou, a po druhé, že každá matka je prinajmenšom nerozumná, ak strpí, aby sa dôvere jej

dcéry tešil niekto iný než ona sama. Mladí ľudia obidvoch pohlaví by sa tu mohli poučiť aj o tom, že priateľstvo, ktoré im nemravné osoby zdanlivo tak ľahko venujú, je vždy iba nebezpečnou pascou, ktorá ohrozuje nielen ich šťastie, ale aj cnosť. Domnievam sa však, že sa treba mať na pozore pred možným zneužitím tohto diela. Dobro sa dá totiž veľmi ľahko premeniť na zlo, a tak neodporúčam, aby túto knihu čítala mládež – a je dôležité chrániť ju pred každým čítaním tohto druhu. Myslím, že istá dobrá matka, nielen duchaplná, ale aj rozumná, výborne vystihla, kedy takáto literatúra už nemusí byť nebezpečná, ba skôr užitočná. „Domnievam sa,“ povedala mi po prečítaní rukopisu tejto korešpondencie, „že svojej dcére naozaj poslúžim, ak jej dám túto knihu v deň jej svadby.“ Keby takto zmýšľali všetky matky, naveky si budem blahorečiť, že som ju vydal.

Napriek tomuto priaznivému predpokladu sa mi vidí, že táto zbierka sa bude páčiť len málokomu. V záujme skazených mužov a žien bude ohovoriť dielo, ktoré im môže uškodiť, a keďže im nechýba prefíkanosť, možno získajú na svoju stranu mravokárcov, pobúrených mravným úpadkom, ktorý sme sa nebáli ukázať.

Takzvaných voľnomyšlienkarov určite nezaujme zbožná žena, ktorú budú aj tak pokladať za husičku, zatiaľ čo tých pobožných nahnevá, že cnosť podľahla, a postážujú sa, že náboženstvo nevyvinulo väčší tlak.

Ľudí s vycibreným vkusom zase znechutí priveľmi jednoduchý a chybný štýl viacerých listov, kým bežný čitateľ, zvedený predstavou, že všetko, čo je vytlačené, je plodom niečej práce, bude presvedčený, že v iných listoch nachádza prácne úsilie spisovateľa, ktorý sa skrýva za postavou.

Nakoniec sa bude možno všeobecne hovoriť, že všetko má svoje pre aj proti, a ak aj veľmi vycibrený spisovateľov sloh väčšinou

stiera pôvab spoločenských listov, nedbalosť je zase skutočný nedostatok, ktorý im pri publikovaní nemôžeme prepáčiť.

Priznávam úprimne, že všetky tieto námietky môžu byť oprávnené – a takisto sa domnievam, že by som na ne vedel odpovedať bez toho, aby som prekročil rozsah predhovoru. Možno ale cítite, že keby sme museli odpovedať na všetko, dielo by nemohlo odpovedať na nič, a keby som takto uvažoval, zrušil by som nielen predhovor, ale aj celú knihu.

1. část

LIST I

Cecília VOLANGESOVÁ Sofii CARNAYOVEJ

do kláštora uršulínok

Vidíš, moja milá priateľka, že som dodržala slovo a že mi čepce a ozdoby nezaberajú všetok čas. Pre Teba si vždy nejaký nájdem – hoci len za dnešný deň som videla viac ozdôb ako za celé štyri roky, ktoré sme spolu strávili. Myslím, že naša úžasná Tanvillka² bude omnoho namrzenejšia z mojej prvej návštevy, o ktorú ju chcem požiadať, než sme boli my, kedykoľvek nás prišla navštíviť vo svojom *in fiocchi*. Mama sa so mnou radí o všetkom a nespráva sa ku mne už tak veľmi ako k chovankyni kláštora ako kedysi. Mám svoju komornú, mám svoju izbu aj pracovňu, píšem Ti na veľmi peknom písacom stole, od ktorého som dostala kľúč a kam si môžem zamknúť všetko, čo potrebujem. Mama mi povedala, že ju uvidím každé ráno, že stačí, ak sa učeš na obed, pretože budeme vždy samy, a že mi každý deň povie, o koľkej môžem za ňou popoludní prísť. S ostatným časom môžem nakladať, ako chcem. Mám svoju harfu, svoje kreslenie, svoje knihy, presne ako v kláštore – chýba tu len matka Perpetua, ktorá by mi mohla nadávať. Tu závisíš len odo mňa, či budem celý deň leňošiť, ale keďže tu so mnou nie je moja Sofia, s ktorou by som sa porozprávala a zasmiala, radšej sa niečomu venujem.

Ešte nie je ani päť hodín a za mamou môžem zájsť až o siedmej: času mám teda habadej, len keby som ti mala čo povedať!

² chovanka toho istého kláštora

Zatiaľ mi ešte nič neoznámili. Keby som nevidela všetky tie prípravy a množstvo krajčírov, ktoré sem chodia len kvôli mne, myslela by som si, že o svadbe nikto ani nechytuje a že je to iba ďalšia táranina slúžky Jozefíny³. Mama mi často hovorievala, že každá slečna má zostať v kláštore tak dlho, až kým sa nevydá, a keďže ma teraz zobrala domov, Jozefína musí mať predsa len pravdu. Práve nám pred bránou zastavil kočiar a mama mi odkázala, že mám okamžite prísť za ňou. Žeby to bol ten pán? Nie som oblečená, ruky sa mi trasú a srdce ide vyskočiť z hrude. Spýtala som sa komornej, či nevie, kto prišiel. „Samozrejme,“ povedala mi, „je to pán C***.“ A zasmiala sa. Och! Myslím, že je to on. Keď sa vrátim, určite Ti porozprávam, čo sa udialo. Zatiaľ poznáš aspoň jeho meno. Nehodí sa, aby som dala na seba čakať. Dovidenia o chvíľu.

Ako sa len budeš posmievat' úbohej Cecílii! Och, tak veľmi som sa hanbila! Ale aj Ty by si sa dala nachytať ako ja. Keď som vošla k mame, zbadala som, že pri nej stojí pán v čiernom. Pozdravila som ho, ako som najlepšie vedela, a bezmocne som zostala stáť na mieste ani prikovaná. Vieš si predstaviť, ako som si ho obzerala! „Madam,“ povedal mojej mame, keď ma pozdravil, „aká pôvabná slečna! Viac než kedykoľvek predtým si uvedomujem, aká ste ku mne láskavá.“ Pri tejto lichôtky som sa tak roztriasla, až som sa nedokázala udržať na nohách – musela som si sadnúť na kreslo, celá červená a veľmi rozrušená. Len čo som si sadla, už mi ten pán kľáčal pri nohách. V tej chvíli úbohá Cecília stratila hlavu. Mama vravela, že som bola úplne mimo. Vyskočila som a prenikavo vykrikla... Vieš, ako vtedy, keď bola búrka a hrmelo. Mama dostala záchvat smiechu a povedala mi:

³ vrátnička v kláštore

„Čo je to s vami? Sadnite si predsa a podajte pánovi nohu.“ Nuž, je to tak, milá priateľka: ten pán bol obuvník. Nevieš si predstaviť, ako som sa zahanbila. Našťastie bola pri tom iba mamička. Myslím, že len čo sa vydám, služby tohto obuvníka prestanem využívať.

Musíš uznať, že sa toho musíme ešte veľa naučiť! Zbohom. O chvíľku bude šesť hodín a komorná mi práve hovorí, že je načase sa vychystať. Zbohom, milá Sofia, mám Ťa rada rovnako, ako keď sme boli v kláštore.

*Paríž 3. augusta 17***

P. S.: Neviem, po kom by som Ti svoj list mohla poslať, tak počkám, až príde Jozefína.

LIST II

*markíza de MERTEUIL vikomtovi de VALMONT
na zámok v ****

Vráťte sa, môj milý vikomt, vráťte sa: čo vlastne robíte, čo len môžete robiť u starej tety, keď už viete, že zdedíte jej majetok? Ihneď odíďte, potrebujem Vás. Dostala som vynikajúci nápad a rada by som Vás poverila jeho uskutočnením. Týchto pár slov by malo postačiť, až prívelmi vyznamenaný mojou voľbou by ste mali čo najrýchlejšie pribehnúť a na kolenách prijať moje rozkazy. Vy však zneužívate moju láskavosť ešte aj vtedy, keď ju už nevyužívate – a ak si mám vybrať medzi večnou nenávisťou a prehnanou zhovievavosťou, Vaše šťastie si žiada, aby zvíťazila moja доброта. Chcem Vás teda zasvätiť do svojich plánov. No

prisahajte mi – ako verný rytier –, že sa nevrhnete do ďalšieho dobrodružstva, kým nedokončíme toto. Je hodné hrdinu: poslúžite láske aj pomste, do Vašich pamätí pribudne ďalšia roztopašnosť⁴. Áno, do Vašich pamätí, lebo si želim, aby boli jedného dňa vytlačené – a ja sama ich chcem napísať. Ale nechajme to tak a vráťme sa k tomu, čo ma trápi.

Pani de Volanges vydáva dcéru. Zatiaľ je to tajomstvo, no včera mi ho prezradila. A čo myslíte, koho si vybrala za zaťa? Grófa de Gercourt. Kto by to bol povedal, že sa raz stanem Gercourtovou sesternicou? Riadne ma to nazlostilo... Ach, ešte stále tomu nerozumiete? Och, aký ste len nechápavý! Hádam ste mu už odpustili to dobrodružstvo s intendankou? A nemám vari ja, Vy netvor, ešte omnoho väčší dôvod sťažovať sa naňho?⁵ Viem sa však ovládať a nádej na pomstu upokojuje moju dušu.

Stokrát nás oboch omrzelo počúvať, ako si Gercourt zakladá na tom, koho dostane za ženu, aj aký je hlúpo domýšľavý, že sa mu podarí vyhnúť nevyhnutnému osudu. Poznáte jeho smiešnu horlivosť za kláštornú výchovu a ešte smiešnejší predsudok, že plavovlásky sú zdržanlivé. Hoci má malá Volangesová šesťdesiatisíc libier renty, stavila by som sa, že by k tej svadbe nikdy nedošlo, keby mala hnedé vlasy alebo keby nebola bývala v kláštore. Dokážme mu teda, že je hlupák – jedného dňa by sa

⁴ V origináli použité slová *roué* (ten, kto je odsúdený na mučenie) a *rouerie* (od *rouer* – mučiť na kolese) sa v období, keď boli napísané tieto listy, používali veľmi často.

⁵ Aby sme porozumeli tejto pasáži, musíme vysvetliť, že gróf Gercourt opustil markýzu de Merteuil kvôli intendantke ***, ktorá sa kvôli nemu rozišla s vikomtom de Valmont – a práve vtedy sa vikomt zbližil s markízou. Toto dobrodružstvo sa odohralo dávno pred udalosťami spomínanými v týchto listoch, preto sme považovali za správne celú túto korešpondenciu vynechať.

ním aj tak stal. To ma netrápi, no bolo by vtipné, keby tak začal svoje manželstvo. Na druhý deň po svadbe by sme sa dobre pobavili, keby sme počuli, ako sa chvasce – pretože sa chvastať bude. A potom, keď už tá dievčinka dostane Vašu školu, museli by sme mať nevídanú smolu, keby o Gercourtovi, ako o toľkých iných, nezačal klebetiť celý Paríž.

Napokon, hrdinka tohto nového románu si zaslúži všetku Vašu starostlivosť. Je naozaj krásna. Má len pätnásť rokov – skrátka ružový púčik. Pravdupovediac, je neskúsená – taká sa len zriedka nájde – a vôbec nie je strojená, ale toho sa Vy muži neobávate. Navyše, jej zádušný pohľad sľubuje skutočne veľa. Pridajte si k tomu, že Vám ju odporúčam ja – takže Vám nezostáva už nič iné, len mi poďakovať a poslúchnuť ma.

Tento list dostanete zajtra ráno. Žiadam Vás, aby ste prišli ku mne večer o siedmej. Pred ôsmou nikoho neprijmem, dokonca ani svojho súčasného rytiera – nie je dosť bystrý na takú veľkú záležitosť. Vidíte, láska ma nezaslepila. O ôsmej Vás prepustím a o desiatej sa vrátite na večeru s našou krásavičkou, pozvala som totiž matku aj dcéru ku mne. Zbohom, je už po dvanástej a o chvíľu to už nebudete Vy, kým sa budem zaoberať.

*Paríž 4. augusta 17***

LIST III

Cecília VOLANGESOVÁ Sofii CARNAYOVEJ

Moja milá priateľka, zatiaľ neviem vôbec nič. Včera u mamičky večeralo veľa ľudí. Hoci mi záležalo na tom, aby som si ich poriadne obzrela, najmä mužov, dosť som sa nudila. Všetci, muži

aj ženy, sa na mňa často dívali, potom si niečo šuškali a ja som cítila, že hovoria o mne. Musela som sa červenaf, nedokázala som tomu zabrániť. Veľmi by som sa to chcela naučiť zakryť, lebo som si všimla, že ostatné ženy sa nečervenajú, keď sa na ne niekto díva. No možno len preto, že sa maľujú, čím zakrývajú červeň vyvolanú rozpakmi. Nečervenaf sa, keď sa na Teba uprene díva muž, je zrejme veľmi ťažké.

Najviac ma znepokojovalo, že neviem, čo si o mne myslia. No zdá sa mi, že som zo dva či tri razy začula slovo *pekná* a veľmi zreteľne aj *nešikovná*, čo musí byť iste pravda, lebo žena, ktorá to povedala, je matkina príbuzná a priateľka. Zdalo sa mi dokonca, že si ma hneď obľúbila. Za celý večer sa so mnou trochu porozprávala iba ona. Zajtra budeme u nej večerať.

Po večeri som začula, ako jeden muž, ktorý určite hovoril o mne, povedal druhému: „Chce to ešte dozrieť, v zime uvidíme.“ Možno je to ten, čo sa má so mnou oženiť. To by však znamenalo, že musím čakať ešte štyri mesiace! Rada by som vedela, ako to vlastne je.

Práve prišla Jozefína a vraví, že sa ponáhľa. No chcem Ti ešte porozprávať o jednom mojom *trápnom prešľape*. Och, myslím, že tá dáma mala pravdu!

Po večeri sa začalo hrať. Usadila som sa k mamičke – a neviem, ako sa to stalo, no takmer okamžite som zaspala. Zbudila som sa na veľký výbuch smiechu. Neviem, či sa smiali na mne, no myslím si to. Mamička mi dovolila odísť a veľmi ma tým potešila. Predstav si, bolo už po jedenástej. Zbohom, moja milá Sofia, myslí s láskou na svoju Cecíliu. Ubezpečujem Ťa, že spoločenský život nie je taký zábavný, ako sme si predstavovali.

Paríž 4. augusta 17**

LIST IV

*vikomt de VALMONT markíze de MERTEUIL
do Paríža*

Vaše príkazy sú rozkošné – a ešte dokonalejší je spôsob, akým mi ich dávate. Človek by si pre Vás obľúbil aj despotizmus. Ako dobre viete, nie je to po prvý raz, čo ľutujem, že už nie som Vaším otrokom. A hoci ma nazývate *netvorom*, vždy s potešením spomínam na obdobie, keď ste ma častovali nežnejšími menami. Často dokonca túžim, aby som si ich znovu zaslúžil a aby som nakoniec spolu s Vami poskytol svetu príklad stálosti. Nás však volajú vyššie záujmy. Naším osudom je dobýjať – a musíme ho nasledovať. Možno sa na konci kariéry ešte stretneme, pretože – a nehnevajte sa na mňa, moja nádherná markíza – Vy so mnou prinajmenšom držíte krok. A od chvíle, keď sme sa pre blaho sveta rozdelili, aby sme každý po svojom hlásali svoju vieru, povedal by som, že ste v tejto misii lásky získali omnoho viac duší ako ja. Viem, aká ste horlivá, poznám Vaše neutíchajúce nadšenie: keby nás náš Boh súdil podľa našich skutkov, stali by ste sa jedného dňa patrónkou nejakého veľkého mesta, zatiaľ čo Váš priateľ by bol prinajlepšom dedinský svätý. Táto mystická reč Vás udivuje, pravda? Ale už týždeň inú nepočujem, inou nehovorím – a aby som sa v nej mohol zdokonaľiť, musím Vám odoprieť poslušnosť.

Nehnevajte sa a vypočujte si ma. Ste zasvätená do všetkých tajomstiev môjho srdca, a preto sa Vám zdôverím s najväčším plánom, aký som kedy vymyslel. Čo mi navrhujete? Aby som zvedol neskúsenú dievčinu, ktorá nič nevidela, nič nepozná, ktorá mi bude vydaná na milosť a nemilosť, pravdepodobne ju opojí prvý prejav oddanosti a možno sa dá rýchlejšie zvieť zvedavosťou ako láskou. Dvadsať iných môže u nej dosiahnuť to čo

ja. No ja zamýšľam niečo celkom iné – a ak mi to vyjde, získam slávu aj rozkoš. Láska, čo mi chystá korunu, váha medzi myrťou a vavrínom a na oslavu môjho triumfu využije asi oboje. Aj Vás, moja krásna priateľka, sa zmocní posvätná úcta a povieťe nadšene: *Pozrite, toto je muž môjho srdca.*

Poznáte ženu prezidenta Tourvela, jej zbožnosť, jej manžel-skú vernosť, jej prísne zásady. A na to všetko zaútočím: to je nepriateľ, ktorý ma je hoden, to je cieľ, ktorý som si vytýčil.

*Ak aj nezískam triumf, že som zvíťazil,
zostane pre mňa ctôu, že som sa pokúsil.*

Slabé verše môžeme citovať len vtedy, ak sú od veľkého básnika⁶.

Vedzte teda, že prezident je v Burgundsku kvôli akémusi veľkému procesu (a dúfam, že kvôli mne prehrá dôležitejší proces). Jeho neutešiteľná polovička má stráviť celé to žalostné vdovstvo tu. Omša každý deň, niekoľko návštev u chudobných v kraji, raňajšie a večerné modlitby, osamelé prechádzky, zbožné rozhovory s mojou starou tetou a občas nudná partia whistu majú byť pre ňu jediným rozptýlením. Ja však pre ňu chystám čosi zábavnejšie. Sám môj dobrý anjel ma sem priviedol – našťastie pre ňu i pre mňa. Ja blázon! Lutoval som dvadsaťštyri hodín, ktoré som obetoval zdvorilostným povinnostiam. Aký by to bol trest, keby ma teraz niekto donútil vrátiť sa do Paríža! Whist sa dá našťastie hrať len vo štvorici, a keďže je tu len tunajší farár, moja večná teta veľmi naliehala, aby som jej venoval niekoľko dní navyše. Ľahko uhádnete, že som súhlasil. Neviete si predsta-

⁶ Jean de La Fontaine

viť, ako ma od tej chvíle rozmaznáva a najmä ako si zakladá na tom, že ma pravidelne vídava pri modlitbách a na omši. Netuší, aké božstvo tu vzývam.

Už štyri dni sa teda oddávam tejto silnej vášni. Vy viete, ako prudko dokážem zatúžiť, ako viem zmiesť všetky prekážky – ale čo neviete, je to, ako našu žiadzu rozducháva samota. V hlave mám jedinú myšlienku, vo dne na nič iné nemyslím, v noci o ničom inom nesním. Nevyhnutne musím túto ženu získať, aby som sa nezosmiešnil tým, že sa do nej zaľúbim. Veď kam nás až privedie túžba, ak natrafí na prekážky? Ó, rozkoš pôžitku! Vyzývam ťa pre svoje blaho a najmä pre svoj pokoj. Aké šťastie, že ženy sa tak slabo bránia! Inak by z nás vedľa nich boli len bojzliví otroci. Pociťujem v tejto chvíli vďačnosť k prístupným ženám – a to ma, samozrejme, privádza k Vaším nohám. Padám k nim, aby som si vyprosil odpustenie, a tým tento pridlhý list končím. Zbohom, moja krásna priateľka, a nič v zlom.

zo zámku v *** 5. augusta 17**

LIST V

markíza de MERTEUIL vikomtovi de VALMONT

Viete o tom, vikomt, že Váš list je výnimočne bezočivý a že by som sa preň mohla naozaj nahnevať? Jasne mi však dokázal, že ste stratili hlavu, a len to Vás zachránilo pred mojím hnevom. Ako veľkodušná a citlivá priateľka sa povznesiem nad urážku a budem sa zaoberať iba nebezpečenstvom, ktoré Vám hrozí. A hoci ma veľmi nudí privádzať niekoho k rozumu, podujmem sa na túto úlohu, lebo v tomto okamihu to veľmi potrebujete.

Vy teda chcete prezidentku Tourvelovú! Aký je to len smiešny rozmar! Poznávam v ňom Vašu tvrdohlavosť, vďaka ktorej dokázate túžiť len po nedosiahnuteľnom. Čo na tej žene vidíte? Má síce pravidelné črty, no celkom bezvýrazné, má celkom dobrú postavu, no chýba jej pôvab – a ako smiešne je vyobliekaná v tých svojich šatkách na krku a živôtku, čo siaha až po bradu! Ako priateľka Vám vravím, že by stačili nanajvýš dve takéto a nikto by Vás už nebral vážne. Spomeňte si na deň, keď zbierala milodary u svätého Rocha a na to, ako ste mi vtedy ďakovali, že som sa Vám postarala o také divadlo. Dodnes ju vidím, ako sa drží toho dlhovlasého dlháňa, ako pri každom kroku div nespadne, ako neprestajne šermuje košíkom nad niečou hlavou a červená sa pri každej poklone. Kto by si vtedy bol pomyslel, že raz zatúžite po tejto žene? Nuž, vikomt, teraz sa začervenajte Vy a spamätajte sa. Sľubujem Vám, že to nikomu neprezradím.

A potom, uveďte si, aké nepríjemnosti Vás čakajú! A s akým sokom mienite bojovať: s manželom! Nestačí už len to slovo, aby ste sa cítili pokorený? Aká hanba to bude, ak stroskotáte! Ani prípadný úspech Vás nepreslávi! A poviem Vám jedno: neočakávajte žiadnu rozkoš. Je s prudérnymi ženami vôbec možná? Mám na mysli tie skutočne prehnane cudné. Pretože tie zostávajú zdržanlivé aj v okamihu najväčšej rozkoše a poskytujú iba polovičný pôžitok. Nepoznajú tú úplnú odovzdanosť, ten ošiaľ vášne, keď sa prekypujúca rozkoš sama očisťuje, tieto poklady lásky. A prorokujem ešte čosi: v najlepšom prípade si Vaša pani prezidentová bude istá, že Vám dáva všetko, ak sa k Vám správa ako k manželovi. No v manželskom spolunažívaní, nech je akokoľvek nežné, dvaja sú vždy iba dvaja. A tu je to ešte oveľa horšie. Vaša cudná dáma je pobožná a tá jej prostoduchá zbožnosť ju odsudzuje na večnú naivitu. Možno prekonáte túto prekážku, ale

nenahovárajte si, že ju celkom odstránite: môžete zvíťaziť nad láskou k Bohu, nie však nad strachom z diabla – a keď budete svoju milenkú držať v náručí a zacítite, ako jej bije srdce, bude jej búchať od strachu, nie z lásky. Keby ste túto ženu boli spoznali skôr, možno by ste z nej mohli niečo urobiť – dnes má však dvadsaťdva rokov a takmer dva roky je už vydatá. Verte mi, vi-
komt, keď žena takto *ustrnie*, treba ju ponechať napospas osudu: zostane raz a navždy obyčajnou žienkou.

A napriek tomu mi pre túto krásavicu odopierate poslušnosť, zažíva ste sa pochovali u svojej tety a vzdávate sa toho najrozkošnejšieho dobrodružstva, ako stvoreného na to, aby Vám robilo česť. Akým riadením osudu musí mať Gercourt pred Vami vždy výhodu? V týchto slovách niet stopy po výsmechu, no v tejto chvíli som v pokušení veriť, že si nezaslúžite svoju povesť – a najmä som v pokušení zbaviť Vás svojej dôvery. Nikdy nezvyknem do svojich tajomstiev zasväcovať milenca pani de Tourvel.

No aby ste vedeli, malá Volangesová už poplietla niekomu hlavu. Mladý Danceny je do nej zbláznený. Zaspieval si s ňou – a ona spieva naozaj lepšie, ako by sa očakávalo od chovankyne kláštora. Akiste si spolu niekoľkokrát vyskúšajú duo a ona potom, ako sa zdá, ochotne pristúpi aj na unisono. Lenže ten Danceny je také dieťa, že bude strácať čas hrkútaním a na nič iné sa nezmôže. Tá naša malička je zase dosť pojašená, a nech sa stane hocičo, bude to oveľa menej príjemné, ako keby ste to spôsobili Vy. Som z toho rozladená, a keď príde môj rytier, celkom určite sa s ním hneď pohádam. Radila by som mu, aby bol nežný, pretože v tejto chvíli by som sa s ním vedela pokojne aj rozísť. Som presvedčená, že by bol zúfalý, keby som ho teraz opustila, no mňa nič nebaví tak ako lúbstné zúfalstvo. Nazval by ma nevernicou – a slovo *neverná* ma vie vždy potešiť. Slovíčko *krutá*

zníe pre ženské uši najslastnejšie a možno si ho zaslúžiť celkom ľahko. Vážne, asi porozmýšľam o rozchode. A to ste zavínili Vy! Máte to na svedomí. Zbohom. Odporučte svojej pani prezidentovej, aby ma zahrnula do svojich modlitieb.

*Paríž 7. augusta 17***

LIST VI

vikomt de VALMONT markíze de MERTEUIL

Nie je teda na svete žena, ktorá by nezneužívala svoju moc. Dokonca aj Vy, hoci som Vás tak často nazýval svojou zhovievavou priateľkou, ňou nakoniec prestávate byť a nehanbíte sa na mňa zaútočiť pre predmet mojej náklonnosti! Akými ťahmi ste sa odvážili vykresliť pani de Tourvel! Ktorý muž by za túto drzosť nezaplátil životom? Ktorú inú ženu by to v mojich očiach pri najmenšom nepošpinilo? Prosím Vás, nabudúce ma nevystavujte takým ťažkým skúškam, nemôžem Vám zaručiť, že by som to vydržal. Keď už tú ženu chcete ohovárať, vyčkajte – v mene nášho priateľstva –, kým ju zvediem. Neviete, že len vášň má právo sňať pásku láske?

Ale čo to rozprávam! Pani de Tourvel sa predsa nemusí na nič hrať. Nie, stačí, keď je sama sebou, a musíte ju zbožňovať. Vyčítate jej, že sa zle oblieka, a v tom s Vami súhlasím: čokoľvek si oblečie, jej škodí, všetko, čo ju zahľadá, ju špatí. No v pohodlných domácich šatách je naozaj úchvatná. Vďaka tým neznesiteľným horúčavám, ktoré nás tu sužujú, mi jej jednoduché plátenné šaty dovoľujú rozoznať, akú má oblú a pružnú postavu. Na hrudi jej splýva mušelín a moje kradmé, no prenikavé pohľady pod ním

už rozoznali očarujúce tvary. Vravíte, že má bezvýraznú tvár. No čo má vyjadrovať vo chvíľach, keď sa jej srdcu nič neprihovára? Nie, ona bezpochyby vôbec nepozná ten falošný pohľad našich koketných žien, ktorý nás niekedy zvádza a vždy klame. Nevie zakryť prázdnu vetu naučeným úsmevom, a hoci má najkrajšie zuby na svete, smeje sa len vtedy, keď ju niečo pobaví. Mali by ste však vidieť, aký obraz naivnej a nenútenej šantivosti ponúka pri nezbedných hrách! Akú čistú radosť a súcitnú dobrotu vyjadruje jej pohľad, keď sa náhli pomôcť nejakému bedárovi. A predovšetkým by ste mali vidieť, ako jej i pri najmenšej pochvale či lichôtky sfarbí nebeskú tvár dojemné rozpaky naozaj nepredstieranej skromnosti! Je nezvyčajne cudná a pobožná a Vy z toho usudzujete, že je chladná a bez života. Ja si myslím niečo celkom iné. Aké to musí byť bohatstvo citu, ak z neho dáva dokonca i svojmu manželovi a ak miluje bytosť, ktorá je stále preč? Mohli by ste si želať presvedčivejší dôkaz? Mne sa však podarilo získať ďalší.

Boli sme na prechádzke a ja som naračil všetko tak, aby sme museli prejsť cez priekopu. No okrem toho, že je veľmi vrtká, je aj veľmi bojazlivá. Iste si viete predstaviť, aký strach má netýkavka, keď má prekročiť rubikon.⁷ Nezostalo jej nič iné, len sa zveriť do mojich rúk. Držal som tú počestnú ženu v náručí. Všetky naše prípravy a preprava mojej starej tety ju rozosmiali. No len čo som sa jej s dôvtipnou nešikovnosťou zmocnil, ramená sa nám prirodzene prepletli. Pritisol som si ju na hrud'a v tom kratučkom okamihu som zacítil, že jej srdce bije o čosi rýchlejšie. Tvár jej sfarbil rozkošný rumenec a z tých nevinných rozpakov som dostatočne vybadal, že *jej srdce búcha z lásky a nie od strachu*. No tetu to oklamalo, tak ako Vás, a tak povedala: „Pozrime

⁷ Tu sa stretávame s nevkusom dvojzmyslov, ktoré sa v tom období začali rozmáhať a ktoré od tých čias tak veľmi pokročili.

sa, to dieťa sa bálo...“ Očarujúca nevinnosť však *dietáťu* nedovolila, aby pripustilo klamstvo, a preto naivne odvetilo: „Ach, nie, to iba...“ Tie slová ma osvietili. Od tej chvíle vystriedala môj krutý nepokoj sladká nádej. Tú ženu dostanem: zoberiem ju mužovi, ktorý si ju neváži, ba opovážim sa ju vyrvať aj Bohu, ktorého vzýva. Aká slasť byť najprv príčinou jej výčitiek svedomia a potom víťazom nad nimi! Preč s myšlienkou, že ju vyslobodím zo zajatia predsudkov! Tie mi prinesú šťastie i slávu. Nech verí cnosti, no nech mi ju obetuje, nech ju desia jej poklesky, nech sa ich však nezriekne – a nech sa zmieta v tisícokrakých hrôzach, no nech na ne môže zabudnúť a premôcť ich len v mojom náručí. A až potom dovoľím, aby povedala: *Zbožňujem ťa*. Ona jediná zo všetkých žien si zaslúži, aby vyriekla tie slová. Potom sa stanem bohom, ktorého uprednostnila.

Buďme úprimní: to, čo my dvaja vo svojich chladných a zároveň ľahkomyselných pomeroch nazývame šťastím, je nanajvýš rozkošou. Mám sa priznať? Domnieval som sa, že moje srdce je už mŕtve, že zostala len zmyselnosť, a nariekal som nad predčasnou starobou. Pani de Tourvel mi však vrátila čarovné preludy mladosti. Keď som s ňou, nepotrebujem ani pôžitok, aby som bol šťastný. Jediné, čo ma desí, je to, koľko času budem na toto dobrodružstvo potrebovať, lebo nič nenechám na náhodu. Márne si spomínam na svoje odskúšané odvážne finty, nemôžem sa odhodlať a využiť ich. Aby som bol skutočne šťastný, musí sa mi oddať sama – a to nie je jednoduché.

Som si istý, že budete obdivovať moju rozvážnosť. Doteraz som nevyslovil slovíčko *láska*, dostali sme sa však k slovám *dôvera* a *záujem*. Aby som jej klamal čo najmenej a najmä aby som dopredu oslabil účinok klebiet, ktoré by sa k nej raz isto doniesli, sám som jej porozprával o niektorých svojich najznámejších románici-

koch, a to tak, akoby som sa obviňoval. Zasmiali by ste sa, keby ste videli, ako mi v celej svojej nevinnosti káže. Chce ma vraj obrátiť. Doposiaľ netuší, ako draho za ten pokus zaplatí. Vôbec jej na um nepríde, že keď sa zastáva *tých nešťastníč*, aby som použil jej slová, ktorým som *zničil život*, hovorí už dopredu o svojom vlastnom prípade. Táto myšlienka mi zišla na um včera uprostred jedného jej kázania a ja som si nedokázal odoprieť potešenie, aby som ju neprerušil a neubezpečil, že hovorí ako prorok. Zbohom, moja krásna priateľka. Vidíte, že nie som beznádejne stratený.

zo zámku v *** 9. augusta 17**

P. S.: Práve mi zišlo na um: čo Váš úbohý rytier, nesiahol si zo zúfalstva na život? V skutočnosti ste stokrát horšia ako ja, a keby som bol márnomyseľný, cítil by som sa pri Vás zahanbený.

LIST VII

*Cecília VOLANGESOVÁ Sofii CARNAYOVEJ*⁸

Ak som Ti nepovedala nič nové o svojom vydaji, tak len preto, že som sa nič nové nedozvedela. Pomaly si zvykám nemyslieť na to a terajší život sa mi celkom páči. Zdokonaľujem sa v speve a cvičím si hru na harfe. Teraz, keď už nemám učiteľa, to robím akosi radšej. Vlastne to bude skôr tým, že mám niekoho omnoho lepšieho. Rytier Dancený, ten pán, čo som Ti o ňom písala

⁸ Nechceme zneužívať čitateľovu trpezlivosť, a tak sme veľa listov z tejto každodennej korešpondencie vypustili. Zaraďujeme iba tie, ktoré sa nám zdali potrebné na pochopenie toho, čo sa odohrávalo v tejto spoločnosti. Práve preto vynechávame aj všetky listy Sofie Carnayovej a viaceré listy ostatných účastníkov týchto dobrodružstiev.

a s ktorým som spievala u pani de Merteuil, je veľmi láskavý. Chodieval k nám každý deň a celé hodiny spolu spievame. Je úžasne milý. Spieva ako anjel, skladá veľmi pekné piesne a píše si k nim aj slová. Veľká škoda, že je maltézsky rytier! Ten keby sa oženil, s tým by bola žena šťastná. Je očarujúco milý. Nikdy sa nezdá, že Ti skladá poklonu. A pritom Ti lichotí všetkým, čo povie. Jednostaj ma opravuje, či už ide o hudbu, alebo o niečo iné, ale do svojej kritiky primiešava toľko porozumenia a vtipu, že mu za ňu musím byť dokonca vďačná. Už keď sa na Teba pozrie, akoby Ti hovoril niečo príjemné. A okrem toho je aj veľmi ochotný. Napríklad včera ho pozvali na veľký koncert, a on radšej zostal celý večer u mamičky. Veľmi ma to potešilo, lebo keď u nás nie je on, nikto sa so mnou nerozpráva a dosť sa nudím – ale keď je tu, spievame a zhovárame sa. Vždy mi má čo povedať. On a pani de Merteuil sú tu jediní milí ľudia. Ale teraz zbohom, moja milá priateľka, sľúbila som, že sa nadnes naučím jednu harfovú arietu, ktorá má veľmi ťažký sprievod, a rada by som dodržala slovo. Idem ešte cvičiť, kým príde.

*z *** 7. augusta 17***

LIST VIII

pani prezidentová de TOURVEL pani de VOLANGES

Madam, nikto nemôže byť všímavejší ako ja k dôvere, ktorú mi prejavujete, ani sa viac zaujímať o svadbu slečny de Volanges. Z celej duše jej želám šťastie, lebo nepochybujem, že si ho zaslúži a že ho nájde, v tom sa spolieham na Vašu rozvážnosť. Nepoznám pána grófa de Gercourt, no ak ste ho poctili svojou

voľbou Vy, môžem si o ňom myslieť len to najlepšie. A tak Vám, madam, chcem len zaželať, aby toto manželstvo bolo také vyda-
rené a šťastné ako to moje, ktoré je tiež Vaším dielom a za ktoré
som Vám každým dňom vďačnejšia. Nech je blaho Vašej dcéry
odmenou za to, že ste sa postarali o moje blaho, a nech sa naj-
lepšia priateľka stane aj najšťastnejšou matkou!

Je mi veľmi ľúto, že Vám nemôžem tlmočiť toto úprimné bla-
hoželanie osobne a zoznámiť sa so slečnou de Volanges tak sko-
ro, ako by som si želala. Zakúsila som Vašu naozaj materinskú
náklonnosť, a preto verím, že mám právo nadviazať s ňou nežné
sesterské priateľstvo. Prosím Vás, madam, aby ste ju oň v mojom
mene požiadali, kým nebudem dosť blízko na to, aby som si ho
mohla sama zaslúžiť.

Zostanem na vidieku, až kým sa pán de Tourvel nevráti. Vy-
užívam tento čas na to, aby som sa potešila aj poučila v spoloč-
nosti ctihodnej pani de Rosemonde. Ešte vždy je to očarujúca
žena: vysoký vek ju o nič nepripravil, zachovala si sviežu pamäť
i veselú myseľ. Iba jej telo má osemdesiatštyri rokov, no du-
chom je dvadsiatnička.

V tomto ústraní nás obšťastňuje jej synovec, vikomt de Val-
mont, ktorý nám láskavo obetoval niekoľko dní. Poznala som
ho len z počutia a pre jeho povest som ani netúžila zoznámiť sa
s ním dôvernejšie, zdá sa mi však, že je lepší, ako sa o ňom hovorí.
Tu, kde ho nekazí vír života, hovorí s úžasnou ľahkosťou o cel-
kom rozumných veciach a so zriedkavou úprimnosťou sa pri-
znáva k svojim pokleskom. Prechováva ku mne značnú dôveru
a ja mu veľmi prísne prehováram do duše. Poznáte ho, takže mi
isto dáte za pravdu, že by bolo dobré obrátiť ho na pravú vieru,
no napriek jeho sľubom nepochybujem, že v Paríži by za týždeň
na všetky moje kázne zabudol. Keď už nič iné, tunajší pobyt mu

aspoň zabráni žiť tak, ako je zvyknutý – myslím, že to najlepšie, čo môže urobiť, je nerobiť nič. Vie, že sa Vám chystám písať, a poveril ma, aby som Vám odkázala jeho najúctivejšie pozdravy. Prijmite, prosím, so svojou známou láskavosťou aj môj a nikdy nepochybujte o úprimných citoch, s ktorými zostávam v úcte...

zo zámku v *** 9. augusta 17**

LIST IX

pani de VOLANGES pani prezidentovej de TOURVEL

Nikdy som, moja mladá a krásna priateľka, nepochybovala ani o Vašom priateľstve, ani o Vašom úprimnom záujme o všetko, čo sa dotýka mojej osoby. Nechcem sa preto vo svojej odpovedi na Vašu odpoveď zaoberať touto otázkou, v ktorej je medzi nami, dúfam, navždy jasno. Domnievam sa však, že sa s Vami musím pohovárať o vikomtovi de Valmont.

Nečakala som, priznávam, že sa vo Vašich listoch niekedy stretnem s týmto menom. Čo vlastne vy dvaja môžete mať spoločné? Nepoznáte toho človeka – kde by ste si aj mohli urobiť predstavu o tom, čo to je duša libertína? Píšete mi o jeho *zriedkavej úprimnosti* – och, áno, Valmontova úprimnosť je naozaj zriedkavá. Nie je natoľko milý a podmanivý, skôr falošný a nebezpečný. Od ranej mladosti neurobil nikdy jediný krok alebo nepovedal jediné slovo bez určitého zámeru – a ten zámer bol vždy nečestný alebo zločinný. Milá priateľka, Vy ma predsa poznáte, Vy predsa dobre viete, že zo všetkých cností, ktoré si pestujem, je mi zhovievavosť najcennejšia. Keby Valmonta unášala búrlivá vášeň, keby ho – tak ako tisíce iných – priviedli na scestie omyly mladosti, od-

súdila by som síce takéto konanie, no jeho by som ľutovala a mlčky vyčkávala na chvíle šťastného obratu, ktorý by mu vrátil úctu slušných ľudí. Ale u Valmonta je to inak. Jeho správanie vyplýva z jeho zásad. Vie si presne vyrátať, koľko hanebností si môže muž dovoliť, a nekompromitovať sa pritom. A aby mohol byť krutý a zlý, vybral si za obeť ženy. Nechcem sa zdržiavať tým, že by som Vám vymenovala, koľko ich zviedol a koľkým zničil život.

Vy žijete rozumne, v ústraní, takže škandalózne dobrodružstvá sa k Vám nedostanú. Mohla by som Vám porozprávať o takých, ktoré by Vami otriasli, no Vaše oči, rovnako čisté ako Vaša duša, by podobné obrazy poškvrnili. Môžete si byť istá, že Vás Valmont nikdy neohrozí, takže na svoju obranu podobné zbraň nepotrebuje. Chcela by som Vám len povedať, že medzi ženami, ktorým s väčším či menším úspechom venoval svoju pozornosť, nenájdete jedinú, ktorá by to spätne neľutovala. Len markíza de Merteuil je výnimkou z tohto všeobecného pravidla. Jedine ona mu dokázala odolať a skrotiť jeho zlomyseľnosť. Priznávam sa, že táto povahová črta jej v mojich očiach najväčšmi slúži ku cti – a stačila ju ospravedlniť aj v očiach všetkých, ktorí jej na začiatku jej vdovstva vyčítali určitú ľahkomyseľnosť.⁹

Tak či tak, moja krásna priateľka, vek, skúsenosť a najmä priateľstvo ma oprávňujú, aby som Vás upozornila, že v spoločnosti si už pomaly všímajú Valmontovu neprítomnosť, a ak sa dozvedia, že istý čas bol s Vami u svojej tety, Vaša povest' bude len v jeho rukách. A to je najväčšie nešťastie, aké môže ženu postihnúť. Ak Vám môžem poradiť, požiadajte jeho tetu, aby ho už dlhšie nezdržiavala – a ak bude chcieť nasilu zostať, myslím, že by ste mali bez váhania vyprázdniť pole. Prečo by však zostával? Čo

⁹ Omyl, v ktorom žije pani de Volanges, nám ukazuje, že Valmont, rovnako ako každý iný zločinec, svojich spoluvinníkov neprežrádzal.

vlastne robí na vidieku? Keby ste ho dali sledovať, určite by ste zistili, že si tam u Vás našiel iba pohodlné útočisko a iste pomýšľa na nejakú hanebnosť kdesi na okolí. Keďže však zlo nemôžeme napraviť, uspokojme sa tým, že sa pred ním budeme chrániť.

Zbohom, moja krásna priateľka. Svadba mojej dcéry sa trochu oddiali. Gróf de Gercourt, ktorého sme čakali, mi oznámil, že jeho pluk odchádza na Korziku. A pretože tam doposiaľ trvajú vojnové nepokoje, nebude môcť odísť skôr ako v zime. Mrzí ma to, ale môžem aspoň dúfať, že budeme mať to potešenie privítať Vás na svadbe. Aj tak som sa hnevala, že by mala byť bez Vás. Zbohom, som Vám úprimne a bezvýhradne oddaná.

z *** 11. augusta 17**

P. S.: Odovzdajte môj pozdrav pani de Rosemonde, ktorú mám stále rada, lebo si to zaslúži.

LIST X

markíza de MERTEUIL vikomtovi de VALMONT

Hneváte sa na mňa, vikomt? Hádám ste len nezomreli! Alebo – a to sa veľmi podobá na smrť – už žijete len pre svoju prezidentku? Táto žena Vám síce vrátila *ilúzie mladosti*, no onedlho Vám vráti aj jej smiešne predsudky. Už teraz ste plachý a zotročený – to už by ste mohli byť aj zaľúbený. Zriekate sa svojej *šťastnej opovážlivosti*. To teda znamená, že sa vzdávate svojich zásad a nechávate všetko na náhodu a či skôr rozmar. Už ste zabudli, že láska, podobne ako medicína, je *iba umenie, ako pomáhať prírode*? Vidíte, útočím na Vás Vašími vlastnými zbraňami, no

nie som na to vôbec pyšná, lebo bijem človeka, ktorý už leží na zemi. *Musí sa mi oddať sama*, vravíte – a to sa teda musí. A aj sa vzdá (ako každá iná), lenže s tým rozdielom, že to urobí nerada. Jediný prostriedok, ako dosiahnuť, aby Vám nakoniec podľahla, však spočíva v tom, že si ju začnete brať. Rozlišovať tieto dve veci je smiešne a patrí to naozaj k pochabostiam lásky. Vravím *lásky*, lebo Vy ste zalúbený. Keby som Vám to nepovedala, znamenalo by to zradiť Vás, znamenalo by to zatajiť Vám Vašu chorobu. Nuž povedzte mi, Vy vzdychajúci milenec, nazdávate sa, že ženy, ktoré ste predtým mali, ste znásilnili? Nech žena akokoľvek túži, nech akokoľvek horí nedočkavosťou oddať sa, aj tak na to potrebuje zámienku – a ktorá už pre nás môže byť pohodlnejšia než tá, ktorá nám dovoľuje predstierať, že ustupujeme násiliu? Ja sama musím priznať, že mi máločo lichotí tak ako tvrdý a dobre vedený útok, kde má napriek rýchlosti všetko svoj poriadok, pri ktorom sa nikdy nedostaneme do trápnych rozpakov, že samy musíme naprávať nešikovnosť, hoci sme z nej, naopak, mali ťažiť, ktorý vie zachovať zdanie násilia aj vtedy, keď súhlasíme, a obratne lichotiť našim dvom najmilším vášňam, pýche z obrany a rozkoši z porážky. Pripúšťam, že mi muži s týmto nadaním, ktorí sú vzácnejší, než sa predpokladá, vždy pôsobili potešenie, a to aj vtedy, keď ma nedokázali zviest'. Koľkokrát som podľahla len preto, aby som ich odmenila – tak ako v dávnych turnajoch krásavica odmeňovala odvahu a obratnosť.

Lenže Vy – a Vy už nie ste Vy – sa správate, akoby ste sa báli úspechu. Odkedy cestujete pekne pomaly a po vedľajších cestičkách? Priateľ môj, ak niekam chcete dôjsť, tak iba na poštovom voze a po hlavnej hradskej! No nechajme túto tému, lebo ma zlostí tým viac, že ma pripravuje o potešenie vidieť Vás. Aspoň mi píšte častejšie ako doteraz a informujte ma, ako postupujete.

Uvedomujete si, že Vás to smiešne dobrodružstvo zamestnáva už vyše dvoch týždňov a kvôli nemu zanedbávate všetkých známych?

Pokiaľ ide o to zanedbávanie, podobáte sa na ľudí, ktorí sa pravidelne vypytujú na zdravie svojich chorých priateľov, ale nikdy nevyčkajú na odpoveď. Váš posledný list sa končí otázkou, či môj rytier ešte žije. No a ja na to neodpoviem, a Vy sa viac pre to neznepokojte. Zabudli ste už, že môj milenec je už z princípu Váš priateľ? Ale upokojte sa, nezomrel – a keby aj, bolo by to len z nadmiery rozkoše. Chudák rytier, je taký nežný... Je priam stvorený na lásku, jeho city sú také vrúcne! Až sa mi z toho točí hlava. Ale vážne, dokonalé šťastie, ktoré nachádza v mojej láske, ma k nemu skutočne pripútava.

Predstavte si, že hneď v ten deň, ako som Vám písala, že začnem pracovať na rozchode, som ho urobila nesmierne šťastným! Práve som vážne rozmýšľala, ako by som ho priviedla do zúfalstva, keď mi oznámili jeho príchod. Neviem, či to bolo z rozmaru alebo to bolo skutočné, ale ešte nikdy sa mi tak nepáčil. Napriek tomu som ho prijala nevrlo. Dúfal, že so mnou strávi tie dve hodiny, ktoré zostávali do chvíle, keď sa moje dve-re otvorí celej spoločnosti. Povedala som mu, že odchádzam. Spýtal sa ma, kam idem, no odmietla som mu to povedať. Na- liehal. „Tam, kde vy nebudete,“ odvrkla som stroho. Mal šťastie, že po tejto mojej odpovedi priam skamenel. Keby totiž povedal čo i len jediné slovo, nevyhnutne by nasledovala scéna, ktorá by viedla k zamýšľanému rozchodu. Jeho mlčanie ma prekvapilo a pozrela som naňho, no prisahám, že len preto, aby som videla, ako sa tvári. A znovu som na jeho pôvabnej tvári zbadala ten hlboký a zároveň nežný smútok, ktorému tak ťažko odolať, ako ste sám uznali. Tá istá príčina mala ten istý následok: po druhý raz som podľahla. Od tej chvíle som už myslela len na to, aby na

mne nenašiel jedinú chybičku. „Idem si niečo zariadiť,“ povedala som, už o čosi jemnejšie. „Niečo, čo sa týka vás. Ale nevypyť sa ma. Večerať budem doma. Príďte ešte raz a všetko sa dozviete.“ Vtedy sa mu vrátila reč, no ja som mu nedovolila prehovoriť. „Veľmi sa ponáhľam,“ pokračovala som, „nechajte ma. Dovidenia večer.“ Pobožkal mi ruku a odišiel.

Aby som ho odškodnila – a možno, aby som odškodnila aj seba –, rozhodla som sa, že mu ukážem svoj domček, o ktorom vôbec netušil. Zavolala som svoju vernú Viktóriu. Predstierala som migrénu, služobníctvu som povedala, že si idem ľahnúť, a keď som konečne zostala sama so svojou pravou rukou, ona sa preobliekla za lokaja a ja som si vzala šaty komornej. Ona potom zavolala k záhradnej bránke fiaker a odišli sme. Len čo som vošla do toho chrámu lásky, vybrala som si tie najzvodnejšie domáce šaty. Sú rozkošné, sama som si ich navrhla: nič neodhaľujú, no pritom dávajú tušiť všetko. Sľubujem Vám tento model pre Vašu pani prezidentovú, keď si ho už zaslúži nosiť.

Po týchto prípravách sa Viktória pustila do ostatných maličkostí a ja som si zatiaľ prečítala kapitolu z *Pohovky*, jeden list z *Heloisy* a dve La Fontainove poviedky, aby som si osviežila rozmanité tóny, ktoré som mienila použiť. Medzitým prišiel môj rytier – nedočkavo ako vždy – k bráne môjho domu. Vrátnik ho odmietol vpustiť a oznámil mu, že som chorá – to bola prvá prekážka. Zároveň mu odo mňa odovzdal lístok, ktorý som však z obozretnosti nepísala ja. Otvoril ho a našiel v ňom vetu, ktorú napísala Viktória: *Presne o deviatej na bulvári pred kaviarňami*. Vybral sa tam, a keď dorazil, lokajík, ktorého nepoznal – alebo si skôr myslel, že ho nepozná, lebo to bola znovu Viktória –, ho vyzval, aby poslal kočiara preč a šiel s ním. Celá tá romantická cesta mu ešte väčšmi rozpálila hlavu – a rozpálená hlava

nemôže byť nikdy na škodu. Konečne dorazil a prekvapenie i láska ho naozaj očarili. Chcela som mu dopriať čas, aby sa spamätal, a tak sme sa chvíľku prechádzali v záhrade. Potom som ho odvieďla do domu. Najprv zbadal stôl prestretý pre dvoch, potom si všimol rozostlanú posteľ. Prešli sme až do budóara, ktorý bol v plnom lesku. Tam som ho, napoly s rozvahou, napoly premožená citom, objala a klesla mu k nohám. „Ach, miláčik,“ povedala som, „chcela som ti pripraviť toto prekvapenie, a teraz si vyčítam, že som ťa zarmútila zdanlivou mrzutosťou a že som pred tvojím zrakom musela ukryť, čo sa deje v mojom srdci. Prepáč mi moje chyby – chcem to odčiniť láskou.“ Viete si asi predstaviť, ako tie precítené slová zapôsobili. Šťastný rytier ma zodvihol a odpustenie sme spečatili na tej istej pohovke, na ktorej sme my dvaja kedysi veselo a tým istým spôsobom spečatili náš večný rozchod.

Keďže sme mali pred sebou šesť spoločných hodín, rozhodla som sa, že celý ten čas bude preňho rovnako rozkošný. Pribrzdila som jeho vášeň, striedajúc nežnosť s milou koketnosťou. Myslím, že doteraz som si ešte nikdy nedala tak záležať na tom, aby som sa páčila, a ešte nikdy som nebola so sebou taká spokojná. Po večeri som bola striedavo detinská i rozumná, nezbedná i citlivá, chvíľami aj samopašná. Zapáčilo sa mi pokladať ho za sultána v seraili, kde som postupne hrala rozmanité favoritky. A tak, aj keď znovu a znovu sľuboval oddanosť tej istej žene, sľuboval ju vždy novej milenke.

Na svitaní sme sa museli rozlúčiť – nech už hovoril a robil čokoľvek, aby mi dokázal opak, potreboval to tak veľmi, ako málo si to želal. Keď sme vychádzali a posledný raz si dávali zbohom, vzala som kľúč od toho šťastného príbytku a vložila mu ho do ruky so slovami: „Zariadila som ho iba pre vás. Musíte sa stať

jeho pánom, lebo v chráme má vládnuť len kňaz.“ Týmto šikovným ťahom som predišla myšlienkam, ktoré by v ňom mohla vyvolať vždy podozrivá skutočnosť, že mám hniezdočko lásky. Poznám ho dosť dobre na to, aby som si bola istá, že ho využije iba so mnou – a keby sa mne zachcelo ísť tam bez neho, mám ešte druhý kľúč. Silou-mocou sa chcel dohovoriť, kedy sa tam opäť stretneme, no zatiaľ ho mám ešte priveľmi rada na to, aby som si ho chcela tak rýchlo opotrebovať. Výstrelky si môžeme dovoliť len s ľuďmi, ktorých chceme onedlho opustiť. On to nevie, no má šťastie, že ja sa v tom vyznám za dvoch.

Práve som si všimla, že sú tri hodiny ráno a že som napísala celý román, hoci som mala v úmysle napísať iba zopár slov. To je čaro dôverného priateľstva, ono spôsobuje, že Vás mám zatiaľ zo všetkých najradšej – ale ak mám povedať pravdu, môj rytier sa mi páči viac.

zo *** 12. augusta 17**

LIST XI

pani prezidentová de TOURVEL pani de VOLANGES

Váš prísny list, madam, by ma vydesil, keby som v ňom nenašla viac dôvodov na upokojenie, že som v bezpečí, než dôvodov na obavy. Ten otrasný pán de Valmont, tento obávaný postrach všetkých žien, ako sa zdá, svoje vražedné zbrane pred vstupom do zámku odložil. Má ďaleko od toho, aby tu spriadal akékoľvek plány, určite sem neprišiel s podobnými úmyslami. I jeho nepriatelia priznávajú, že je to roztomilý muž, ale aj táto jeho vlastnosť sa tu takmer vytratila a zostal iba dobrý človek. Tento zázrak

zrejme spôsobil náš zdravý vidiecky vzduch. Môžem Vás ubezpečiť, že hoci je neprestajne so mnou a zdá sa, že mu to robí dobre, neuniklo mu jediné slovo, ktoré by pripomínalo lásku, jediná z tých viet, ktoré si dovoľuje každý muž, i keď na to nemá, tak ako on, nijaké právo. Nemusím kvôli nemu byť zdržanlivá, k čomu je dnes nútená každá počestná žena, ak chce udržať na uzde mužov, ktorí sa okolo nej točia. Nezneužíva veselú náladu, ktorú vyvoláva. Možno trochu lichotí, ale robí to tak jemne, že na jeho chválu by si zvykla aj skromnosť. Napokon, keby som mala brata, želala by som si, aby bol taký, ako sa tu javí pán Valmont. Veľa žien by si možno na mojom mieste prialo, aby prejavoval viac galantnosti, no musím sa priznať, že som mu nekonečne vďačná, že o mne zmyšľá správne a že ma medzi ne neráta.

Tento portrét sa určite veľmi líši od toho, ktorý ste načrtli Vy. A pritom môžu byť obidva verné – ak prihliadneme na to, kedy vznikli. Sám priznáva, že sa dopustil mnohých omylov, a istotne mu ich niekoľko aj pridali. No stretla som len málo mužov, ktorí by o počestných ženách hovorili s väčšou úctou, ba povedala by som, že takmer s nadšením. Od Vás sa dozvedám, že aspoň v tomto neklame. Dokazuje to jeho správanie k pani de Merteuil. Veľa nám o nej rozpráva a vždy ju len vychvaľuje, a to s výrazom takej živej oddanosti, že až do príchodu Vášho listu som sa domnievala, že to, čo nazýva priateľstvom, je v skutočnosti láska. Vyčítam si ten unáhlený úsudok, ktorý je o to nespravodlivejší, že sa tak často usiloval, aby ho uviedol na pravú mieru. Priznávam, že som jeho skutočnú úprimnosť pokladala len za prefíkanosť. Neviem, zdá sa mi však, že človek schopný takého trvalého priateľstva k takej ctihodnej žene nemôže byť nepolepšiteľným roztopašníkom. Inak neviem, či za jeho slušné správanie nevďačím nejakým zámerom, ktoré má tu na okolí, ako predpokladáte.

Žije tu niekoľko roztomilých žien, on však vychádza málokedy, občas ráno, a vtedy tvrdí, že ide na poľovačku. Je pravda, že zverinu prinesie len zriedka, ale vraví, že sa v poľovaní veľmi nevyzná. Napokon, veľmi sa nestarám o to, čo robí vonku. A keby som sa to chcela dozvedieť, tak iba preto, aby som sa pripojila k Vašej mienke alebo Vás, naopak, presvedčila o tej svojej.

Pokiaľ ide o Váš návrh, aby som sa pričínila o skrátenie tunajšieho pobytu pána de Valmont, zdá sa mi, že žiadať o to jeho tetu by nebolo vhodné – už len preto, že ho má veľmi rada. Napriek tomu Vám sľubujem, hoci len z úcty k Vám a nie z vlastnej potreby, že ak sa naskytne vhodná príležitosť, túto prosbu jej – prípadne jemu – predostriem. Pán de Tourvel však vie, že som tu zamýšľala zostať až do jeho návratu, takže by ho oprávnené prekvapilo, ako rýchlo som zmenila svoj úmysel.

Odpusťte mi, madam, toto veľmi dlhé vysvetľovanie, ale domnievala som sa, že ak má zostať zachovaná pravda, je mojou povinnosťou podať o pánu de Valmont priaznivé svedectvo – obzvlášť preto, že sa mi zdá, že vo Vašom prípade je veľmi potrebné. Rovnako si však vážim priateľstvo, ktoré diktovalo Vaše rady. Jemu vďačím aj za Vaše láskavé slová v súvislosti s odložením svadby Vašej slečny dcéry. Naozaj Vám za ne úprimne ďakujem. Ale čo ako by ma tešilo prežívať tie chvíle s Vami, s radosťou by som sa ich zriekla, keby som sa čo najskôr dozvedela, že slečna de Volanges je už šťastná – ak vôbec niekedy môže byť šťastnejšia, než je pri matke, ktorá si tak veľmi zaslúži jej lásku a úctu. Zdieľam s ňou tieto dva city, ktoré ma s Vami spájajú, a prosím Vás, aby ste toto moje ubezpečenie láskavo prijali.

Zostávam s úctou...

*zo zámku v *** 13. augusta 17***

LIST XII

Cecília VOLANGESOVÁ markíze de MERTEUIL

Mama sa necíti dobre, madam, dnes vôbec nepôjde von. Ja jej musím robiť spoločnosť, a tak nebudem mať tú česť ísť s Vami do opery. Ubezpečujem Vás, že oveľa viac ľutujem to, že nebudem s Vami, ako to, že neuvidím predstavenie. Prosím Vás, verte mi, že vravím pravdu. Mám Vás veľmi rada! Boli by ste taká láskavá a odkázali rytierovi Dancenymu, že zbierku, ktorú spomínal, nemám a veľmi by ma potešil, keby mi ju zajtra priniesol? Ak príde dnes, povedia mu, že nie sme doma, lebo mamička nechce nikoho prijať. Dúfam, že zajtra jej bude lepšie.

Zostávam s úctou...

zo *** 13. augusta 17**

LIST XIII

markíza de MERTEUIL Cecílii VOLANGESOVEJ

Veľmi ma mrzí, moja pekná, že prídem o potešenie uvidieť Vás a že to zapríčinila taká nepríjemnosť. Dúfam, že sa čoskoro naskytne podobná príležitosť. Odovzdám Váš odkaz rytierovi Dancenymu. Určite bude veľmi smutný, keď sa dozvie, že Vaša mamička je chorá. Ak ma zajtra bude chcieť prijať, prídem jej robiť spoločnosť. Dohovorili sme si partiu piketu s rytierom de Beller Roche¹⁰ – nielenže ho oberieme o peniaze, ale doprajeme si k tomu i ďalšie potešenie: keď nám zaspievate so svojím mi-

¹⁰ Je to ten istý muž, ktorý sa spomína v listoch pani de Merteuil.

lým učiteľom, ktorému to tiež navrhнем. Ak to Vašej mamičke a Vám bude vyhovovať, ručím za seba i za svojich dvoch rytierov. Zbohom, moja pekná. Odovzdajte moje úctivé pozdravy drahej pani de Volanges. Nežne Vás bozkávam.

zo *** 13. augusta 17**

LIST XIV

Cecília VOLANGESOVÁ Sofii CARNAYOVEJ

Včera som Ti nepísala, moja milá Sofia, ale nebolo to tým, že by som si užívala zábavu. Mamička bola chorá a ja som sa od nej celý deň ani nepohla. Keď som sa večer konečne dostala do svojej izby, už som sa na nič nezmohla. Rýchlo som si šla ľahnúť, aby som mala istotu, že mám ten deň za sebou – v živote sa mi žiadny nezdal taký dlhý. Niežeby som mamičku nemala rada... Ani sama neviem, čím to bolo. Mala som ísť do opery s pani de Merteuil a mal tam byť aj rytier Danceny. Sama dobre vieš, že týchto dvoch ľudí mám zo všetkých najradšej. Len čo nadišiel čas, keď sa opera mala začať, nevdojak mi zovrelo srdce. Všetko sa mi protivilo a rozplakala som sa – plakala som a plakala a nevedela prestať. Mamička našťastie ležala, takže ma nemohla vidieť. Viem isto, že to bolo ľúto aj rytierovi Dancenymu, ale on sa mohol rozptýliť v divadle a v spoločnosti – a to je niečo celkom iné.

Mama sa má našťastie už lepšie a pani de Merteuil k nám príde s rytierom Dancenym a ešte s jedným pánom. Lenže markíza chodíeva vždy veľmi neskoro. A keď som tak dlho sama, nudím sa. Je ešte len jedenásť hodín. Musím síce ešte hrať na harfe

a okrem toho mi bude chvíľu trvať, kým sa upravím, lebo dnes chcem byť pekne učesaná. Myslím, že matka Perpetua má pravdu, keď tvrdí, že len čo prideme medzi ľudí, začíname byť koketné. V živote som si tak veľmi neželala, aby som bola pekná, ako v týchto posledných dňoch. Zdá sa mi, že nie som taká pekná, ako som si myslela – popri všetkých tých ženách, ktoré sa maľujú, človek veľa stráca. Všimla som si napríklad, že pani de Merteuil sa páči mužom omnoho viac ako ja. To ma ani tak veľmi netrápi, lebo ma má veľmi rada a okrem toho ma presviedča, že rytierovi Dancenymu sa viac páčim ja ako ona. Je od nej milé, že mi to povedala. A pritom sa ešte tvárila, že jej to robí radosť. Vôbec to neviem pochopiť – zrejme preto, že ma má tak rada! A on... Och! Veľmi ma to potešilo. Okrem toho sa mi niekedy zdá, že sa stačí naňho len pozrieť – hneď sa cítim krajšia. Nespúšťala by som z neho oči, keby som sa tak nebála stretnúť s jeho pohľadom. Zakaždým, keď sa to stane, ma to totiž vyvedie z miery a akosi ma to zvláštno znepokojí. Ale to nič.

Zbohom, moja milá priateľka, idem sa nachystať. Neprestávam Ťa mať rada.

*Paríž 14. augusta 17***

LIST XV

vikomt de VALMONT markíze de MERTEUIL

Je od Vás veľmi milé, že ma nenechávate napospas môjmu smutnému osudu. Život, ktorý tu vediem, je pre ten nesmierny pokoj a odpornú jednotvárnosť naozaj únavný. Keď som čítal Váš list

a podrobnosti, ako rozkošne ste prežili deň, bol som dvadsaťkrát v pokušení na niečo sa vyhovoriť, rozbehnúť sa za Vami a poprosiť Vás, aby ste so mnou podviedli svojho rytiera, ktorý si napokon svoje šťastie vôbec nezaslúži. Viete, že som naňho začal žiarliť? Čo to vravíte o našom večnom rozchode? Ach, kedykoľvek zruším tú prísahu vyslovenú v stave poblúznenia – nezaslúžili by sme si ju, keby sme ju mali dodržať. Kiežby som sa raz vo Vašom náručí mohol pomstiť za tú mimovoľnú zlosť, ktorú vyvolalo rytierovo šťastie! Som rozhorčený, priznávam, pri pomyslení, že ten človek, hoci sa netrápi premýšľaním, hoci sa vôbec ne-namáha a celkom hlúpo sa dá viesť inštinktom svojho srdca, nachádza blaženosť, akú ja nemôžem dosiahnuť. Och, ja mu ju skalím... Sľúbte mi, že mu ju skalím. Nepokoruje to aj Vás? Unúvate sa, aby ste ho oklamali, a on je šťastnejší ako Vy. Myslíte si, že ste mu založili okovy – a zatiaľ ich on založil Vám. Pokojne spí, kým Vy pre jeho potešenie bdiete. Čo viac by preňho jeho otrok mohol urobiť?

Pozrite, moja krásna priateľka, keď sa rozdáвате niekoľkým mužom naraz, nepociťujem najmenšiu žiarlivosť: vtedy vidím vo Vašich milencoch len nasledovníkov Alexandra, ktorí – ani všetci dokopy – nedokážu udržať ríšu, v ktorej som ja vládol sám! Ale aby ste sa úplne odovzdali len jednému z nich, aby existoval ešte jeden taký šťastlivec ako ja, to neznesiem. Nedúfajte, že sa s tým vyrovnám. Buď sa rozhodnite zase pre mňa, alebo si aspoň priberte ešte niekoho iného, no nezáradajte z výstredného rozmaru neporušiteľné priateľstvo, ktoré sme si prisahali.

Už to je dosť, že mi láska robí zo života peklo. Vidíte, že Vás počúvam a priznávam sa k svojim chybám. Lebo ak láska spočíva v tom, že nemôžeme žiť bez toho, po čom túžime, že tomu obetujeme celý svoj čas, svoje zábavy, svoj život, potom som sa

skutočne zaľúbil. No nikam som sa neposunul. A nemohol by som Vám v tejto veci povedať nič nové, nebyť náhody, o ktorej musím veľa premýšľať, lebo ešte neviem, či sa jej mám báť a či mám od nej niečo čakať.

Poznáte môjho dôverníka, toho vzácneho intrigána a ozajstného sluhu z komédie: viete si teda predstaviť, že dostal príkaz, aby sa zaľúbil do komornej pani prezidentovej a opíjal jej sluhov. Ten darebák je šťastnejší než ja, už niečo dosiahol. Práve odhalil, že pani de Tourvel poverila niekoho zo svojich ľudí, aby sa vypytoval na moje správanie a aby ma, pokiaľ bude môcť, nenápadne sledoval na mojich ranných pochôdzkach. Čo tá žena zamýšľa? Táto najskromnejšia zo žien má teda ešte odvahu na takú opovážlivosť, akú by sme si my dvaja sotva dovolili! Prisahám, že... No skôr ako začneme premýšľať, ako pomstiť túto ženskú lešť, zamyslime sa nad spôsobom, ako ju obrátiť vo svoj prospech. Moje prechádzky, ktoré sú jej podozrivé, nemali až doposiaľ nijaký cieľ – treba im ho dať. To si zaslúži celú moju pozornosť, a tak sa s Vami lúčim, aby som o tom premýšľal. Zbohom, moja krásna priateľka.

*ešte vždy zo zámku v *** 15. augusta 17***

LIST XVI

Cecília VOLANGESOVÁ Sofii CARNAYOVEJ

Ach, Sofia moja, dnes mám veľa noviniek! Možno by som Ti ich ani nemala povedať, ale musím sa o tom s niekým pozhovárať, je to silnejšie ako ja. Ten rytier Dancený... Som taká zmätená, že nedokážem ani písať, neviem, kde začať. Odvtedy, čo som Ti

vyrozprávala, aký pekný večer¹¹ som s ním a s pani de Merteuil prežila u mamičky, som Ti ho nespomínala: vieš, ja som o ňom už s nikým nechcela hovoriť, hoci som naňho stále myslela. Nuž, od toho dňa bol stále smutný, hrozne smutný, ale tak veľmi smutný, až mi to priam trhalo srdce. Keď som sa ho spýtala, prečo je smutný, povedal, že nie je, lenže ja som na ňom videla, že je. A včera bol ešte smutnejší ako zvyčajne. Napriek tomu si so mnou ochotne, rovnako ako inokedy, zaspieval – pri každom jeho pohľade mi však zovrelo srdce. Keď sme prestali spievať, zobral moju harfu a šiel ju zavrieť do puzdra. Keď mi potom odovzdával kľúčik, poprosil ma, aby som si večer, len čo budem sama, ešte raz zahrala. Nevidela som v tom nič podozrivé, dokonca som ani nechcela, on však tak naliehal, až som privolila. Mal na to svoje dôvody. Len čo som sa večer dostala do svojej izby a prepustila komornú, šla som si po harfu. Medzi strunami som našla list, bol len poskladaný, nezapečatený – a bol od neho. Ach, keby si len vedela, čo všetko mi napísal! Od chvíle, čo som si ho prečítala, sa tak veľmi teším, až nedokážem myslieť na nič iné. Prečítala som si ho štyrikrát za sebou a potom som si ho zamkla do sekretára. Už som ho vedela naspamäť a v posteli som si ho toľkokrát opakovala, že na spánok nebolo ani pomyslenia. Len čo som zatvorila oči, videla som ho, ako mi sám hovorí, čo som si práve prečítala. Vzala som si list do postele a potom som ho pobozkala, ako keby... List by sa takto asi nemal bozkávať, no ja som sa nevedela ovládať.

Teraz, moja milá priateľka, mám síce veľkú radosť, ale som aj veľmi zaskočená, pretože na takýto list neviem odpovedať. Dobré viem, že sa to nepatrí – a on to predsa odo mňa žiada. A ak

¹¹ List, v ktorom sa hovorí o tomto večere, sa nenašiel. Právom si môžeme myslieť, že je to večer, ktorý navrhovala vo svojom lístku pani de Merteuil a ktorý sa spomína aj v predošlom liste Cecílie Volangesovej.

neodpoviem, viem isto, že ho zarmútím. A to je to najhoršie. Čo by si mi poradila? No Ty sa v tom nevyznáš o nič lepšie ako ja. Najradšej by som sa o tom porozprávala s pani de Merteuil, ktorá ma má úprimne rada. Veľmi rada by som ho upokojila, ale nechcela by som sa dopustiť nejakej chyby. Stále nám hovoria, že máme mať dobré srdce, ale zároveň, najmä keď ide o mužov, nám zakazujú, aby sme sa riadili tým, čo cítime. Ani to nie je správne. Vari muž nie je náš blížny tak ako žena, ba ešte viac? Napokon, či nemáme okrem matky aj otca, okrem sestier aj bratov? A navyše je tu ešte manžel. No keby som urobila niečo nevhodné, hádam aj pán Danceny by o mne stratil dobrú mienku. Och, nech je teda radšej smutný – napokon, mám ešte dosť času. Veď mi napísal len včera, nemusím mu odpovedať dnes. Okrem toho sa večer uvidím s pani de Merteuil, a ak naberiem odvahy, tak jej všetko porozprávam. Možno mi povie, že mu môžem krátko odpovedať, aby nebol taký smutný! Ach, to je trápenie...

Zbohom, moja milá priateľka. Napíš, čo si o tom myslíš.

z *** 19. augusta 17**

LIST XVII

rytier DANCENY Cecílii VOLANGESOVEJ

Skôr ako Vám, milá slečna, napíšem (s radosťou či z potreby) všetko, čo mám na srdci, veľmi Vás prosím, aby ste ma vypočuli. Cítim, že potrebujem Vašu zhovievavosť, aby som sa odvážil vyznať Vám svoje city – keby som ich chcel iba ospravedlniť, nepotreboval by som ju. Napokon, neurobím nič iné, než že Vám ukážem Vaše vlastné dielo. A čo iné Vám môžem povedať ako to, čo

Vám už prezradili moje pohľady, moje rozpaky, moje správanie a dokonca aj moje mlčanie? Ach, prečo by ste sa hnevali na cit, ktorý ste vo mne sama prebudili? Vytryskol z Vás a bezpochyby si zaslúži, aby som Vám ho ponúkol, tým skôr, ak je vrúcny ako moja duša a čistý ako tá Vaša. Vari je to zločin, že som dokázal oceniť Vašu rozkošnú tvár, Vaše úchvatné nadanie, Váš očarujúci pôvab a dojemnú nevinnosť, ktorá Vaším už aj tak vzácnym vlastnostiam dodáva neoceniteľnú hodnotu? Nie, to určite nie je zločin. Ale aj bez viny môže byť človek nešťastný – a taký osud čaká i mňa, ak odmietnete prejav mojej oddanosti. Po prvý raz v živote niekomu ponúkam svoje srdce. Bez Vás by som síce nebol šťastný, ale aspoň pokojný ako doteraz. No len čo som Vás zbadal, môj pokoj sa celkom vytratil a moje šťastie je v neistote. A Vás pritom udivuje môj smútok – vypytujete sa na jeho príčinu a niekedy sa mi dokonca zdalo, že Vás skľučuje. Ach, stačí jediné Vaše slovo a moja blaženosť bude Vaším dielom. No skôr ako ho vyrieknete, pomyslite na to, že to slovo môže takisto dovŕšiť moje nešťastie. Staňte sa teda paňou môjho osudu. Len od Vás závisí, či budem naveky šťastný a či nešťastný. Do ktorých drahších rúk by som mohol vložiť niečo vzácnejšie?

Skončím tým, čím som začal: prosbou o Vašu zhovievavosť. Požiadal som Vás, aby ste ma vypočuli – a budem ešte trúfalejší a poprosím Vás o odpoveď. Ak odmietnete, usúdím z toho, že sa cítite urazená, no moje srdce je zárukou, že moja úcta k Vám sa rovná mojej láske.

v *** 18. augusta 17**

P. S.: Ak sa rozhodnete odpovedať, môžete to urobiť rovnakým spôsobom ako ja – zdá sa mi veľmi bezpečný i pohodlný.

LIST XVIII

Cecília VOLANGESOVÁ Sofii CARNAYOVEJ

Čože? Sofia, už dopredu mi nadávaš za to, čo chcem urobiť? Už aj tak som bola dosť znepokojená – a teraz mi ešte pridávaš. Podľa Teba je jasné, že nemám odpovedať. To sa Ti ľahko povie, no Ty nevieš, ako to vlastne je: nie si tu a nič nevidíš. Som presvedčená, že keby si bola na mojom mieste, urobila by si to isté čo ja. Iste, v zásade sa nemá odpovedať – z môjho včerajšieho listu si mohla vyčítať, že ani ja som nechcela. Lenže neverím, že existuje niekto, kto by sa bol niekedy ocitol v podobnej situácii ako ja.

Okrem toho sa musím rozhodnúť sama! Včera som dúfala, že večer uvidím pani de Merteuil, lenže ona neprišla. Všetko je proti mne. Veď ona ma s ním zoznámila. Skoro zakaždým, keď som ho videla a zhovárala sa s ním, bola pri tom. Niežeby som jej to zazlievala, no teraz ma necháva v takýchto starostiach... Ach, naozaj ma treba poľutovať!

Predstav si, že včera k nám prišiel, akoby sa nič nestalo. Bola som taká rozrušená, že som sa naňho neodvážila ani pozrieť. Rozprávať sa so mnou nemohol, lebo bola s nami mamička. Tušila som, že sa bude hnevať, keď uvidí, že som mu neodpísala. Nevedela som, ako sa mám tváriť. O chvíľku sa ma spýtal, či si želim, aby mi priniesol harfu. Srdce mi búšilo tak prudko, až som sa nezmohla na iné, len povedať *áno*. Keď sa vrátil, bolo to ešte horšie. Pozrela som naňho len na okamih. Nedíval sa na mňa, no vyzeral zle, akoby bol chorý. Veľmi ma to trápilo. Začal mi ladiť harfu a potom mi ju podal so slovami: „Ach, slečna...“ Povedal mi len tie dve slová, no takým tónom, že som celkom stratila hlavu. Hrala som na harfe, a vôbec som nevedela, čo robím. Mamička sa spýtala, či si nezaspievame. Ospravedlnil sa

a povedal, že sa necíti celkom zdravý, no ja som sa nemala na čo vyhovoriť, a tak som musela spievať. V tej chvíli som si pria-la, aby som stratila hlas. Naschvál som si vybrala pieseň, ktorú som nevedela. Bola som presvedčená, že nezvládnem zaspievať nič, ani piesne, ktoré mám dávno nacvičené, a že si určite niečo všimnú. Našťastie prišla návšteva, takže len čo som začula pri-chádzať kočiara, prestala som a poprosila som ho, aby harfu od-niesol. Veľmi som sa bála, aby neodišiel, ale on sa vrátil.

Kým sa mamička zhovárala s tou paňou, čo prišla, chcela som sa naňho ešte trochu pozrieť. Môj pohľad sa stretol s tým jeho a ja som viac nedokázala odvrátiť zrak. Po chvíli som si všimla, že mu tečú slzy, musel pozrieť inam, aby to nikto nezbadal. Už som to nemohla vydržať. Cítila som, že aj ja sa čochvíľa rozpla-čem. Vybehla som z izby a rýchlo ceruzkou na kúsok papiera na-písala: *Prosím Vás, nebudte predsa taký smutný. Sľubujem, že Vám odpoviem.* Rozhodne nemôžeš povedať, že by na tom bolo niečo zlé. Napokon, bolo to silnejšie ako ja. Vložila som papier medzi struny harfy, tak ako on svoj list, a vrátila sa do salóna. Trochu ma to upokojilo. Nevedela som sa dočkať, kedy tá pani odíde. Našťastie mala ísť na návštevu a krátko nato sa s nami rozlúčila. Len čo odišla, obrátila som sa k rytierovi a povedala mu, že by som rada pokračovala, a poprosila som ho, aby znovu priniesol harfu. Na tvári som mu videla, že nič netuší. No keď sa vrátil... Ach, aký bol len spokojný! Keď predomňa postavil harfu, sadol si tak, aby mamička nič nevidela, chytil ma za ruku a stisol mi ju... Ale ako mi ju stisol! Trvalo to len chvíľočku, no neviem ani vypovedať, akú blaženosť som náhle pocítila. Aj tak som ju však odtiahla, nemám si teda čo vyčítať.

Teraz sama vidíš, moja milá priateľka, že sa tomu nemôžem vyhnúť a musím mu napísať, keď som to už sľúbila. Nerada by

som mu znovu spôsobilá zármutok – trpím potom totiž viac než on. Keby na tom bolo niečo zlé, určite by som to nerobila. Ale čo môže byť zlé na tom, keď niekomu napíšem, navyše ak tým zabránim, aby bol nešťastný? Jediné, čo ma privádza do rozpakov, je to, že neviem písať listy. No on isto vycíti, že to nie je moja chyba – a okrem toho som presvedčená, že list ho poteší už len preto, že bude odo mňa.

Zbohom, moja milá priateľka. Ak si myslíš, že nerobím dobre, napíš mi to – ale tomu neverím. Chvíľa, keď mu mám napísať, sa blíži a mne srdce búši tak, až je to neuveriteľné. Musím to však urobiť, lebo som to slúbila. Zbohom.

v *** 20. augusta 17**

LIST XIX

Cecília VOLANGESOVÁ rytierovi DANCENYMU

Včera ste boli taký smutný, pane, a mne to bolo tak ľúto, že som Vám nakoniec slúbila odpovedať na list, ktorý ste mi napísali. Dnes cítim, takisto ako včera, že by som to nemala robiť, no keďže som Vám to slúbila, chcem dodržať slovo – a to Vám musí byť dôkazom, že k Vám cítim skutočné priateľstvo. Teraz, keď to viete, dúfam, že odo mňa už nikdy nebudete chcieť, aby som Vám písala. Zároveň verím, že nikomu nepoviete, že som Vám napísala, lebo by ma za to isto pokarhali – a to by ma veľmi zarmútilo. A najmä dúfam, že si pre to o mne nebudete myslieť nič zlé, lebo to by ma trápilo najviac. Môžem Vás ubezpečiť, že nikomu inému by som takto nevyhovela. Bola by som rada, keby ste aj Vy vyhovelí mne a neboli už taký smutný, ako ste boli, lebo to

kazí všetku radosť z toho, že Vás vidím. Vidíte, pane, že sa s Vami zhováram celkom úprimne. Nič si tak neželám ako to, aby naše priateľstvo trvalo naveky, ale, prosím Vás, už mi nepíšte.

S úctou

Cecília Volangesová

v *** 20. augusta 17**

LIST XX

markíza de MERTEUIL vikontovi de VALMONT

Ach, vy figliar, líškate sa mi, lebo sa bojíte, že sa Vám vysmejem? Dobre, udelím Vám milosť... Píšete mi také bláznovstvá, že Vám musím odpustiť rozvahu, v ktorej Vás udržiava Vaša prezidentka. Nemyslím, že môj rytier by bol taký zhovievavý ako ja – ten človek by sotva schválil obnovenie našej dohody a Váš šialený nápad by sa mu asi vonkoncom nepozdával. No ja som sa na ňom schuti zasmiala a ľutovala som, že sa na ňom musím smiať celkom sama. Keby ste boli tu, neviem, kam až by ma tá veselosť doviedla. Mala som však dosť času o tom premýšľať a obrnila som sa prísnosťou. To neznamená, že odmietam navždy, ale chcem odklad – a viem, prečo to robím. Možnože by som to urobila len z rozmaru, ale keď sa raz zahľbíte do hry, neviete, kedy prestať. Znovu by som si Vás pripútala a prinútila zabudnúť na Vašu pani prezidentovú. Aký by to bol škandál, keby sa mne, nehodnej, podarilo znechutiť Vám cnosť! Aby som sa vyhla tomuto nebezpečenstvu, predkladám Vám svoje podmienky.

Len čo dostanete svoju krásnu svätuškáрку a budete mi to môcť dokázať, prídte a budem Vaša. No iste dobre viete, že

v každej dôležitej veci platia len písomné dôkazy. Podľa tejto dohody budem pre Vás odmenou, nielen útechou – a to pomyslenie sa mi pozdáva viac. Váš úspech však bude v tom prípade pikantnejší, lebo sa stane prostriedkom nevery. Príďte teda, príďte čo najskôr a doneste mi dôkaz svojho triumfu: budete sa podobáť na našich udatných rytierov, ktorí skladali k nohám svojich dám skvelé plody víťazstva. Naozaj som zvedavá, čo môže napísať taká netýkavka po takej chvíli a do akého závoja zahalí svoje slová, keď si už na sebe nič nenechala. Vy musíte odhadnúť, či sa cením privysoko. No upozorňujem Vás dopredu, že nič nespustím. Dovtedy, milý vikomt, sa musíte zmieriť s tým, že zostanem verná svojmu rytierovi a pozabávam sa tým, že ho budem obšťastňovať, hoci Vás to trochu zarmúti.

Ale keby som sa nedržala takých prísnych mravov, myslím, že by teraz dotýčný rytier natrafil na nebezpečného súpera: na malú Volangesovú. Som do toho decka celkom pobláznená – je to naozajstná vášeň. Ak sa nemýlim, bude z nej jedna z najvyhladávanějších žien. Pozorujem, ako sa vyvíja jej srdiečko – a je to úžasný pohľad. Je šialene zaľúbená do svojho Dancenyho, ale zatiaľ o tom nič nevie. A on, hoci je veľmi zamilovaný, je ešte plachý, ako to už v jeho veku býva, a neodváža sa jej to povedať. Obidvaja ma zbožňujú. Najmä tá dievčinka by sa veľmi rada zdôverila so svojím tajomstvom. V posledných dňoch na nej vidím, ako veľmi ju ťaží a akú službu by som jej preukázala, keby som jej trochu pomohla, lenže ja nezapúdam, že je to ešte dieťa, a nechcem sa dostať do nepríjemností. Danceny mi to povedal trochu otvorenejšie, no v jeho prípade som sa už rozhodla: nemienim mu rozumieť. Pokiaľ ide o tú malú, často som v pokušení urobiť z nej svoju žiačku – rada by som Gercourtovi preukázala takú službu. Poskytuje mi na to dosť času, lebo

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy *Nebezpečné známosti*.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.